

İstedim ki patronsuz kitap yazayım.

Patronla giysi dikmek

1970'lerdi. Anneler, patronla giysi dikerdi. Patron dediğimiz -bilenler bilir- dikilecek giysinin parçalarının kağıttan kalıplarıydı.

Annem, salondaki büyük masanın üzerine bir örtü sererdi öncelikle. Kumaş alınmış olurdu; örtünün üstüne de o konurdu düzgünce. Bir de, ince, yassı, oval bir sabun hazırda bulundurulurdu.

Kumaşın üzerine patronlar, yerleştirilirdi. Yerleştirilirken de kumaştan olabildiğince kullanılabilir parça artmasına gayret edilirdi. Kumaş sabunla patronun kenarları izlenerek çizilirdi. Bu çizili yerlerden kesildikten sonra parçalar dikiş makinesinde birleştirilirdi.

Kitaplar için de, giysi patronları gibi kalıplardan söz edilebilir. Giriş-gelişme-sonuç dene dene öğrendik ilk patron setini. Sözleri bir modelin kalıbına göre kesip birleştirdin mi okurlar hüzünlenip ağlar; başka bir modelin kalıbı kullanıldığında güler; bir diğeriyle vehme kapılırlar. Aynı kalıptan çıkma çokça kitaba rastladığında da benzerlerine çok rastlanan giysiler gibi yavanlaşırlar.

Önceden hazırlanmış kalıplardan birine dökemedim yazdığım kitapları. Patronsuz yazdım. Buldu kendi kalıbını kendiliğinden.

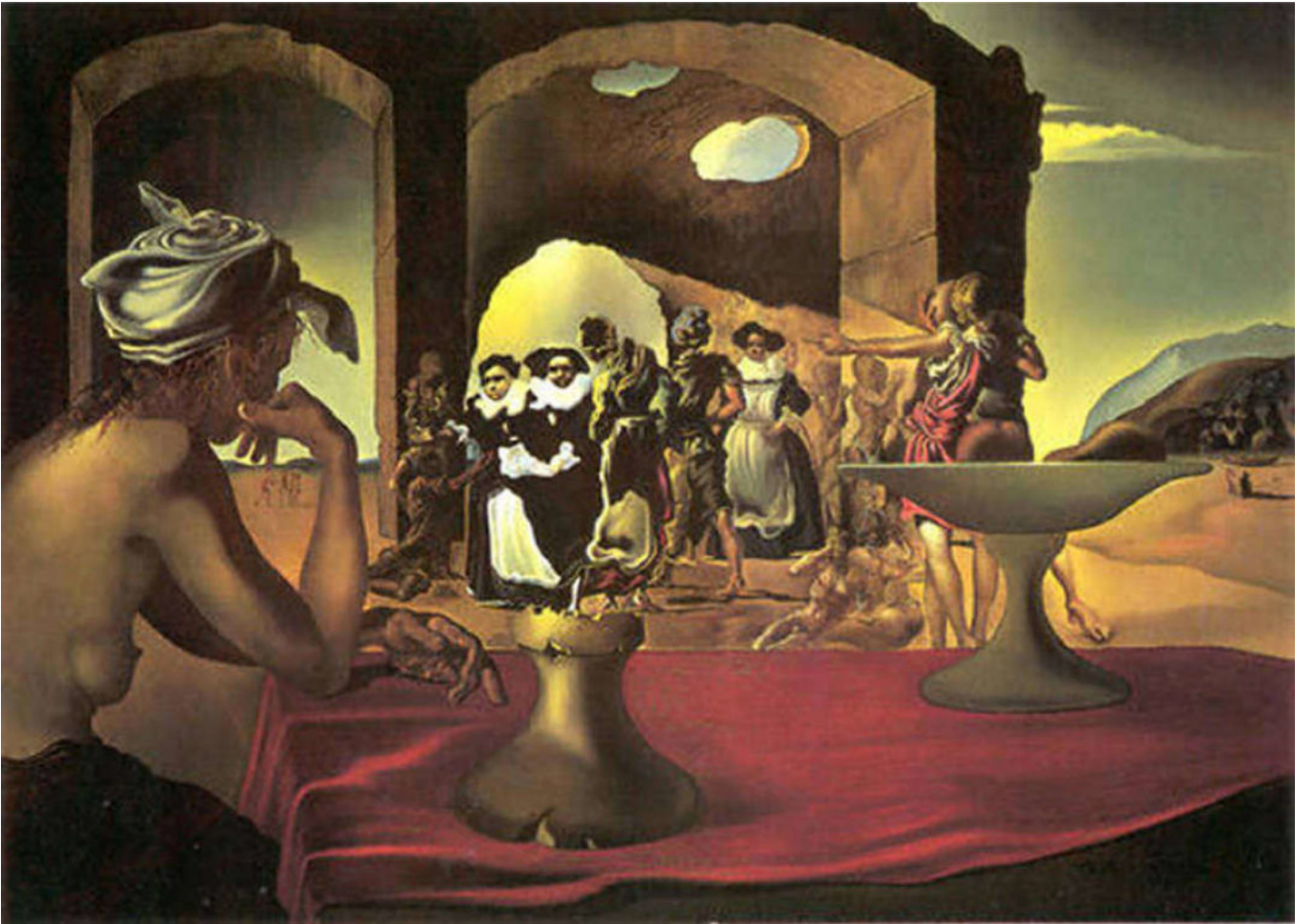
Patronlu dergi

Patronla giysi dikme furyasının yaygınlaşmasında, ek olarak patron veren bir kadın dergisinin de etkisi vardır. Yeni dergi çıktığında hemen alınırdı. Bu dergide yazılar, haberler, yemek tarifleri, tığ ve şiş örgüleri için motifler ve benzeri başka bir çok şey de bulunsa patronlar, ev kadınlarının bu dergiye sadakatlarının belirleyicisi gibiydi.

Dikiş makineleriyle patronlu dergiler arasındaki ilişki, iktisaden oyun konsollarıyla oyunlar

arasındaki ilişkiye benziyor. Hangisinin diğerinin satışına neden olduğuna karar vermek zordur.

Yazı ve kitaplarda da kalıp gibi alınıp uygun koşullar çıktığında kullanılacak sözler, akıl yürütme ve sav ileri sürme ya da savunma biçimleri, birer formül gibi verilebilir. Formül olarak verilmese bile, formül olarak benimsenecek öğeler barındırır.



Salvador Dalí, Slave Market with the Disappearing Bust of Voltaire

Gerek bir eleştiri olan ilk kitabımda, gerek bir sentez çalışması olan ikinci kitabımda kaçınılmaz olanın ötesinde fikir patronları vermemeye dikkat ettim. Nesnellik kaygusuyla katı bir üslup kullandığım ilkinden farklı olarak ikincisinde öznelliği ve öznelere arasılığı açıkça gösteren esnek bir üslup bulunuyor. Üslup farklılığına karşın, hazır formüller vermek

yerine, bizzat formül hazırlayan bir akli sergilemeye gayret ettim. İkisi de, okurlarının kendi düşünme ve dile getirme kalıplarını bulup geliştireceği inancıyla patronsuz çıktı.

Kilise patronları ve Patrona Halil İsyanı

Patron sözcüğü, köken olarak Latince babaya karşılık gelen paterden türemiş. Esirgeyen, koruyan anlamında kullanılmış. Koruyucu erkek olduğunda, Latince patronus, kadın olduğunda patrona sözcüğü kullanılmış.

Hristiyanlıkta, patron azizlerden söz edilir. Yaşamın bir alanı üzerinde -ki bu bir kilise, bir ülke, bir bölge ya da bir amaç olabilir- koruyucu olarak seçilirler.



Patrona Halil

Diğerleri için olduğu üzere, bizim tarihimiz de ayrıntılara dikkat edildiğinde ilginç çağrışımlara neden olur. 1730 isyanı, Patrona Halil'in adıyla anılır. Yeniçeri olduğu, eskicilik yaptığı yönünde bilgiler bulunuyor. İsyân sırasında, hep en önlerde görünmüş. İsyân bastırılmayıp başarılı olunca, isyancıların talepleri karşılanmış.

Başarıyla sonuçlanan halk hareketlerinden sonra, "devrim çocuklarını yer" diye ifade edilen bir durum ortaya çıkar. Yalnızca öncü olduklarını unutanlar, halkın gücünün bulunmadığı, o gücün kendilerinde olduğu hüsnükuruntusuna kapılırlar; her şeyi kendilerine göre belirlemeye kalkarlar. Er ya da geç haledilir.

Hataların tüm sorumluluğu yazarın üstünde olsa da kitabı var eden anlaşılabilir niteliktedir. Yazar bu bakımdan öncüdür. Kitapları yazarken üzerlerinde patronluk ya da Patrona'lık iddiasına hiç kapılmadım. Patronsuz yazdım.

Çıkarı insanın patronudur

Aklın Kuşku Hali matbaadan geldi. Henüz kitapçılarda bulunmuyor. İnternet sitelerinden alınabiliyor.

Aklın Kuşku Hali'yle ilgili bilgileri Efkari Yayınlar'ın sitesindeki sayfasından (<https://efkarisamimi.net/kitap/aklin-kusku-hali-akademik/>) edinebilir, gelişmeleri Face sayfasından (<http://www.facebook.com/aklinkuskuhali>) izleyebilirsiniz.

Çıkar, çözümlemesi böyle bir yazıda sunulamayacak kadar karmaşık bir konu. Açıklamaya gitmeden söyleyecek olursam insanın çıkarından söz etmesi, ilgilendiği bir şeye neden ilgi duyduğunu açıklama gereksinimi duyması kendisiyle yabancılaşmasıdır. Uygar koşullar, insanın kendisiyle yabancılaşmasını zorunlu kılar.

Günlük yaşamda kullandığımız anlamıyla patron, yabancılaşmayla yarılan benlikten kopan çıkarın yerini alarak, benliği insaniliğinden arındırıp "ben" derken rahatlanmasını sağlar.

“Niye yapıyorsun?” diye sorulduğunda artık hazır bir yanıt vardır: “İşimi yapıyorum.”

Kitapları yazarken, hangi kitabı yazmanın hangi patrona ne kazandırdığını, okunmasının hangi patronun kâr etmesini sağlayacağını umursamadım. Patronsuz kitap yazdım: “De te fabula narratur!”

Sözün özü Özdemir Asaf’tan:

NOKTASIZ

Biri gelir sorarsa

Sana beni sorarsa

Gitti der misin

Gittiğimi söyler misin

Gidiyorum ben sana

Benimle gider misin.

“Okumalısın ve olabildiğince çok okunmasını sağlamalısın” diye düşünüyorum.